

Klimatplan 2009-2014

Sunne kommun

Antagen av Sunne kommunfullmäktige 2009-09-28, § 86

Förslag till Klimatplan 2009-2014 för Sunne kommun

Sammanfattning	3
1 Bakgrund.....	4
1.1 Organisation av klimatarbetet.....	4
1.2 Klimatplanens koppling till andra styrdokument.....	4
2 Vision, mål och uppföljning	5
2.1 Sunne kommuns vision för klimatarbetet	5
2.2 Sunne kommuns mål med klimatarbetet.....	6
2.2.1 Långsiktigt mål	6
2.2.2 Kortsiktiga mål	6
2.3 Uppföljning	6
3 Faktadel.....	7
3.1 Styrmedel	7
3.2 Geografi och befolkning	8
3.3 Näringsliv.....	8
3.4 Energi.....	9
3.4.1 Energibalans för Sunne kommun.....	9
3.4.2 Växthusgaser.....	11
4 Lokala miljömål	12
5 Handlingsplan	14

Bilaga 1: Internationella, nationella och regionala miljömål

Sammanfattning

Sunne kommun har tillsammans med 14 av Värmlands kommuner arbetat med Klimatplaner i ett EU-projekt, ASPIRE.

Sunne kommun tar de globala klimatförändringarna på grund av de ökande mängderna av växthusgaser på största allvar och vill medverka till att miljömålen kan nås nationellt, regionalt och lokalt. Genom Klimatplanen för Sunne 2009-2014 och de konkreta åtgärderna i handlingsplanen tar vi vårt ansvar.

Visionen är att användningen av energi och naturresurser inom Sunne kommun, som geografisk enhet, ska kännetecknas av hög effektivitet och uthållighet ur ett långsiktigt ekologiskt perspektiv. Det innebär en effektiv användning av elenergi och en successiv utfasning av fossila bränslen till förmån för förnyelsebara sådana samt prioritering av kretsloppslösningar och återvinning. Organisationen Sunne kommun ska bli fossilbränslefri!

Det långsiktiga målet är att utsläppen av fossila växthusgaser inom Sunne kommun som geografisk enhet år 2050 bör vara minst 80 % lägre än år 1990 för att vid seklets slut vara nära 0 %

De kortsiktiga målen är:

1. Utsläppet av koldioxid ska år 2014 inte överstiga 5,0 ton per invånare, och därmed vara 8 % lägre än år 1990.
2. Bensenhalten i gatumiljö som årsmedelvärde i Sunne centrum ska samtliga år understiga 3,0 mikrogram/m³.
3. Senast år 2013 ska halten av partiklar, PM10, i gatumiljö i Sunne centrum inte under något dygn överskrida 50 mikrogram/m³.
4. År 2011 ska totalt minst 90 % av kommunens och de kommunala bolagens tjänstebilar/leasingbilar vara miljöklassade enligt Vägverkets definition eller drivas med alternativbränsle. .
5. År 2012 ska ingen kommunal fastighet ha en uppvärmning som baseras på fossila bränslen (exklusive effektoppar).Gäller även kommunala bolag.
6. År 2011 ska energiförbrukningen för uppvärmning av kommunens fastigheter ha minskat med minst 10% per m² bruksarea, jämfört med 2007. Gäller även kommunala bolag.
7. Elförbrukningen i kommunens fastigheter ska år 2011 vara minst 10% lägre än år 2007 (mått: kWh per m² bruksarea). Gäller även kommunala bolag.

1 Bakgrund

Den negativa klimatpåverkan som utsläppen av växthusgaser till atmosfären ger upphov till påverkar såväl Sverige och Europa som hela vår planet. Energi- och klimatfrågan är därför med sin miljöpåverkan en av de största utmaningarna som världen och Sunne kommun står inför. Frågan har även en tydlig koppling till kommunikationer, sysselsättning och näringslivsutveckling. Att satsa på miljöfrågor är välfärdspolitik och nödvändigt för den hållbara utvecklingen dvs den ekologiska, ekonomiska och sociala utvecklingen. Det sätt som vi arbetar med energi- och klimatfrågor är därför av betydelse för en hållbar samhällsutveckling i Sunne kommun. Genom att upprätta och anta en *Klimatplan med handlingsplan* visar således Sunne kommun att vi arbetar för att ta vårt ansvar för att nå de nationella och regionala klimatmålen.

Klimatplanen ska också utgöra kommunens energiplan. Energiplanen för Sunne kommun var antagen av kommunfullmäktige 2001-12-17, §72 och gällde tom år 2006. Denna Klimatplan ersätter Energiplanen. Kommunfullmäktige beslutar om Klimatplanen, men för att nå en långsiktigt hållbar energiförsörjning måste alla invånare i kommunen på sikt involveras i klimatarbetet.

1.1 Organisation av klimatarbetet

Strygruppen för Klimatplanen är Kommunstyrelsens arbetsutskott (KsAu). KsAu är sammansatt av 5 politiker varav kommunalrådet är ordförande.

Kommunstyrelsen ansvarar för att uppföljning av Klimatplanen sker årligen och vid behov revideras med nya mål.

Arbetsgruppen för Klimatplanen har till uppgift att driva på aktiviteter, följa upp aktiviteter och måluppfyllelser. På Kommunstyrelsens anmodan ansvarar arbetsgruppen för att Klimatplanen årligen kompletteras och revideras. Arbetsgruppen består av Kommunråd, Kommunchef, Miljöchef, Miljöstrateg, Klimat- och energirådgivare samt Teknisk chef.

1.2 Klimatplanens koppling till andra styrdokument

Klimatplanen har koppling till flera andra strategier, planer och dokument i kommunen.

Kommunstrategi 2008 har en "vision 2012": Sunne kommun är känd som Sagolika Sunne. Vi skall utvecklas mot ett långsiktigt hållbart samhälle ur ekonomisk, social och ekologisk synvinkel. Flera av de kommungemensamma målen i Kommunstrategin har direkt koppling till miljö- och klimatarbetet. Sunne kommun ska bli fossilbränslefri! Kommunstrategin är antagen av Kommunfullmäktige (§ 40/2008).

Avfallsplan för Norra Värmland år 2005-2010, en redovisning av nuläget och planering för framtiden för Sunne, Torsby, Hagfors och Munkfors kommuner. I avfallsplanen finns lokala miljömål/delmål för relevanta nationella miljömål, med åtföljande handlingsplan. Avfallsplanen är antagen av Kommunfullmäktige 2004-12-20, § 101.

Tillsynsplan 2008, antagen av Miljö- och byggnadsnämnden 2008-04-16 § 48. Tillståndsgivning och miljötillsyn har en betydande roll i det lokala miljöarbetet. Miljöförvaltningen ska se till så att miljöbalken efterlevs och arbetar därför med prövning och tillsyn av miljöfarlig verksamhet. Genom en aktiv tillsynsutövning kan kommunen verka för minskade utsläpp från miljöstörande verksamheter.

Vedeldningspolicy för Sunne kommun, antagen av Kommunfullmäktige 1997. Målsättningen är att kommuninvånarna ska få andas en renare luft och att besvär i form av dålig lukt,

nedsmutsning och andra olägenheter härrörande från vedeldning på sikt ska upphöra. De i policyn angivna årtalen för miljöanpassning är inte att betrakta som en lag utan snarare kommunens syn på vad som är skäligt att eftersträva.

Utöver policyn har Miljö- och byggnadsnämnden möjlighet att i enskilda fall föreskriva om krav på åtgärder.

Program Uthållig kommun. Sunne kommun har blivit antagna till Energimyndighetens program Uthållig kommun 2008-2010. Målsättningen att delta i programmet under perioden är politiskt förankrat genom beslut i kommunstyrelsens arbetsutskott § 126, 2007-05-07. De globala hållbarhetsfrågorna och miljö- och klimatförhållandena påverkar förutsättningarna för all annan utveckling.

Energi –och hållbarhetsfrågor måste prioriteras mera och implementeras i andra än traditionella dokument och områden. I program Uthållig kommun skall Sunne kommun fokusera på fysisk planering med miljömål. Översiktsplanering och fördjupade översiktsplanering är bra exempel på lämpliga områden. Utvecklingen av flertalet av de kommungemensamma målen i Kommunstrategin bottenar i en god fysisk planering. En översiktsplan visar i stora drag hur resurser, mark och vatten kan användas i framtiden. Den ger vägledning för beslut hur naturvärden, mark och bebyggelse ska bevaras och/eller utvecklas. De beslut som krävs för att nå kommunens mål och de nationella miljömålen omfattar beslut i kommunens förvaltningar och inom näringslivet i kommunen.

Det är en god strategi att hantera hållbarhetsfrågor redan i översiktsplanen och i den övriga fysiska samhällsplaneringen, då är förutsättningen för att nå visionerna och målen i kommunstrategin 2008 och miljömålen för Sunne kommun goda.

2 Vision, mål och uppföljning

Sunne kommuns målsättning är att uppfylla de 4 nationella miljömålen som har koppling till klimatfrågan: *Begränsad Klimatpåverkan, Frisk Luft, Bara naturlig försurning och God bebyggd miljö. De lokala delmålen för de 4 miljömålen redovisas under rubriken ” 3.6.4 Lokala miljömål.”*

2.1 Sunne kommuns vision för klimatarbetet

Användningen av energi och naturresurser inom Sunne kommun, som geografisk enhet, ska kännetecknas av hög effektivitet och uthållighet ur ett långsiktigt ekologiskt perspektiv. Det innebär en effektiv användning av elenergi och en successiv utfasning av fossila bränslen till förmån för förnyelsebara sådana samt prioritering av kretsloppslösningar och återvinning. Organisationen Sunne kommun ska bli fossilbränslefri!

2.2 Sunne kommuns mål med klimatarbetet

2.2.1 Långsiktigt mål

Det långsiktiga målet är att utsläppen av fossila växthusgaser inom Sunne kommun som geografisk enhet år 2050 bör vara minst 80 % lägre än år 1990 för att vid seklets slut vara nära 0 %

2.2.2 Kortsiktiga mål

- 1. Utsläppet av koldioxid ska år 2014 inte överstiga 5,0 ton per invånare, och därmed vara 8 % lägre än år 1990.*
- 2. Bensenhalten i gatumiljö som årsmedelvärde i Sunne centrum ska samtliga år understiga 3,0 mikrogram/m³.*
- 3. Senast år 2013 ska halten av partiklar, PM10, i gatumiljö i Sunne centrum inte under något dygn överskrida 50 mikrogram/m³. (MKN tillåter ett överskridande upp till 35 dygn per år)*
- 4. År 2011 ska totalt minst 90 % av kommunens och de kommunala bolagens tjänstebilar/leasingbilar vara miljöklassade enligt Vägverkets definition enligt lagen (2001:1080) om motorfordons avgasrening och motorbränslen.*
- 5. År 2012 ska ingen kommunal fastighet ha en uppvärmning som baseras på fossila bränslen (exklusive effektoppar). Gäller även kommunala bolag.*
- 6. År 2011 ska energiförbrukningen för uppvärmning av kommunens fastigheter ha minskat med minst 10% per m² bruksarea, jämfört med 2007. Gäller även kommunala bolag.*
- 7. Elförbrukningen i kommunens fastigheter ska år 2011 vara minst 10% lägre än år 2007 (mått: kWh per m² bruksarea). Gäller även kommunala bolag.*

2.3 Uppföljning

Klimatplanen och handlingsplanen ska årligen följas upp och vid behov revideras med nya mål. Kommunstyrelsen ansvarar för att uppföljning sker.

I Sunne kommun har nyckeltal tagits fram för kommunen som geografiskt område samt för kommunen som organisation för att beskriva hur Sunne kommun rör sig i förhållande till målen. Uppföljning av kommunen som geografiskt område sker bl.a. med hjälp av data från SCB, Länsstyrelsen i Värmland, SIKA och Vägverket.

De integrerade nyckeltalen för Klimat och energi med redovisas årligen för kommunledningen.

Nyckeltal Sunne kommun	1990	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
<u>Kommunen som geografiskt område</u>											
Koldioxidutsläpp per inv (ton CO ₂ /inv) ¹	5,4		6,1	6,3	6,0	5,7	6,2				
Andel miljöfordon (%) ²							0,4	0,5	0,7	0,9	
Bensenhalt (ug/m ³) ³											2,4
Partiklar, antal överskridanden (dygn) ⁴											25
Fjärrvärmeleveranser totalt (GWh)			28							41	
Andel förnybar energi i fjärrvärmens (%)		92	94							97	
Tillförd energi, totalt hos slutanvändare (GWh)	710						904				
<u>Kommunen som organisation</u>											
Energi för uppvärmning av fastigheter (kWh/m ²) ⁵		139	139							124	
Elförbrukning i fastigheter (kWh/m ²) ⁵		77	78							68	
Andel miljöfordon (%) ²											23
Fordonsbränslen bensin/diesel/E85 (m ³)										94/126 /58	
Fastigheter med oljeuppvärmning (antal)											5
Förklaring											
¹ = Enligt statistik från SCB, bearbetat av Länsstyrelsen											
² = Miljöfordon enligt vägverkets kriterier eller fordon med alternativa bränslen											
³ = Årsmedel av bensen utomhus i gaturum i Sunne (Storgatan)											
⁴ = Antal dygnsöverskridanden av MKN för partiklar (PM10) i gaturum i Sunne (Storgatan)											
⁵ = Avser bruksarea (BRA), har beräknats som bruttoarean x 0,9											

3 Faktadel

3.1 Styrmedel

Kommunen har en viktig roll att spela inom energi- och klimatarbetet genom sitt ansvar för fysisk planering, energiplanering, tillsyn samt drift av tekniska anläggningar. Kommunen har samtidigt goda möjligheter att påverka utvecklingen genom sitt ansvar för information, utbildning och rådgivning.

Lagen om kommunal energiplanering m.fl lagar

Enligt lagen (1977:439) om kommunal Energiplanering ska det i varje kommun finnas en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi i kommunen. Planen fastläggs i kommunalfullmäktige. En Klimatplan kan med fördel innefatta planering för tillförsel, distribution och användning av energi och därigenom uppfylla lagens syfte. I planen ska också finnas en analys av vilken inverkan energisystemet har på miljön, hälsan och hushållningen med mark och vatten och andra resurser. Av 6 kap 11 § i miljöbalken framgår att när en kommun upprättar eller ändrar en plan eller ett program, som krävs i lag eller annan författning, skall kommunen göra en miljöbedömning av planen om dess genomförande kan antas medföra en betydlig miljöpåverkan. *En Klimatplan krävs inte i lag och omfattas därmed inte av kravet om miljöbedömning vilket dock är fallet för en energiplan som krävs i lag.*

Alla kommuner skall enligt lag ha en översiktsplan. I översiktsplanen redovisar kommunen sin syn på hur mark, vatten och naturresurser kan användas på bästa sätt. Miljö- och riskfaktorer skall redovisas som bör beaktas vid beslut. Sunne kommun kommer att ta fram en plan för vindkraft, dvs en plan för hur vindkraft kan exploateras inom kommunen. Vindkraftplanen ligger som en del i Översiktsplanen

Samhällsplanering spelar en viktig roll om vi ska nå energi- och klimatmålen och därmed minska klimatförändringen. Översikts- och detaljplaner utgör en viktig funktion vad det gäller energianvändning t.ex. gällande lokalisering av ny bebyggelse och hur den placeras i terrängen, vilka möjligheter för kollektivtrafik som skapas och vilka uppvärmningssystem som kan användas.

Transporter utgör en stor del av klimatpåverkande utsläpp i Sunne kommun. Kostnader spelar en avgörande roll vid val av bränslen och transportslag. Kommunen har liten möjlighet att påverka lagstiftning, bränslepriser och skatter, några av de faktorer som styr vår bränsleanvändning och därmed också våra utsläpp av koldioxid. Kommunen kan dock i sina olika roller och nära kontakt med medborgare och näringsidkare arbeta för mer miljövänliga transporter samt utveckla andra effektiva styrmedel.

Genom att vara en förmedlare av kunskap och information kan kommunen kommunicera möjliga bidrag som medborgare och näringsliv kan söka från andra offentliga myndigheter. Vidare kan kommunen använda miljöförvaltningens tillsyn mot verksamheter för att minska företagens klimatpåverkan. Detta kan ske genom att kontrollera att miljöbalken efterlevs, inom ramen för prövning ställa krav på låga utsläpp av växthusgaser samt genom en aktiv tillsynsutövning verka för minskade utsläpp.

Kommunen som organisation bidrar med en relativt stor del av kommunens totala utsläpp av växthusgaser. Genom att se över sin energiförbrukning, tjänsteresor, transporter samt inom ramen för upphandling ställa klimatkrav, kan kommunen minska sin egen klimatpåverkan avsevärt.

Slutligen spelar kommunen en viktig roll som informations-spridning och folkbildning. Här är Klimat- och energirådgivaren en viktig resurs.

3.2 Geografi och befolkning

Sunne kommun ligger i mellersta Värmland. Vid utgången av år 2007 uppgick befolkningen till 13 605 invånare. Sett över en 30-årsperiod (1976-2006) har Sunnes befolkningsantal totalt sett sjunkit med knappt 245 personer.

Sunne är en landsbygdskommun med en liten centralort där drygt 36 % av kommunens invånare bor, ca 4850 personer. I övrigt fördelar sig befolkningen över fyra mindre orter med ett befolkningstal i orten varierande mellan 350-50 personer. De fyra orterna är Gräsmark, Lysvik, V:a Ämtervik och Ö:a Ämtervik

3.3 Näringsliv

I Sunne finns cirka 1 300 företag varav de flesta är enmans- eller fåmansföretag med upp till två anställda.

De största privata företagen är Tetra Pak Packaging AB med ca 300 anställda och Rottneros Bruk (Rottneros Rockhammar AB) som har 150 anställda. Bland de större företagen kan också nämnas Selma Spa+ och Quality Hotel Selma Lagerlöf som tillsammans har drygt 100 årsanställda men som sysselsätter ca 250 personer med alla timanställda.

De dominerande branscherna är den grafiska branschen, besöks- och turistnäringen och företag verksamma inom jord- och skogsbruk. Näringarna jord- och skogsbruk har sedan

gammalt en stark ställning. På senare år har dock en kraftig minskning skett av antalet heltidsarbetande. En strävan finns att öka förädlingsgraden av i första hand skogsråvaran, vilket kan ge förutsättningar för ökad sysselsättning.

Det differentierade näringslivet, med en bra blandning av producerande företag och tjänsteföretag, gör Sunne mindre sårbart för strukturella förändringar.

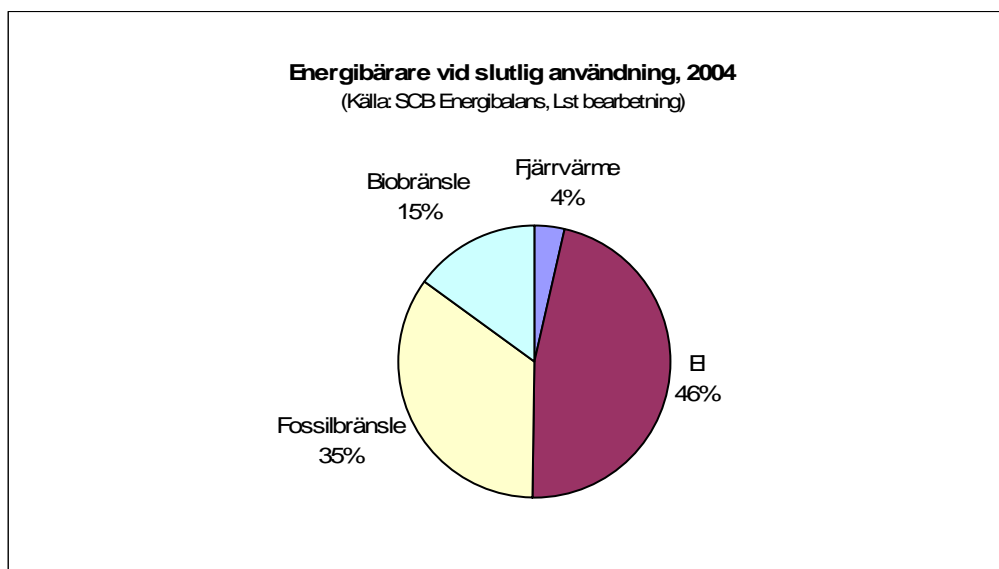
3.4 Energi

3.4.1 Energibalans för Sunne kommun

Sunne kommuns energibalans visar att den tillförda energin (brutto hos slutanvändare) inklusive elenergi år 2004 uppgick till 904 GWh. Statistiken är hämtad från Länsstyrelsens kommunvisa sammanställning av energi- och klimatdata som till stora delar baseras på SCB's energibalansdata.

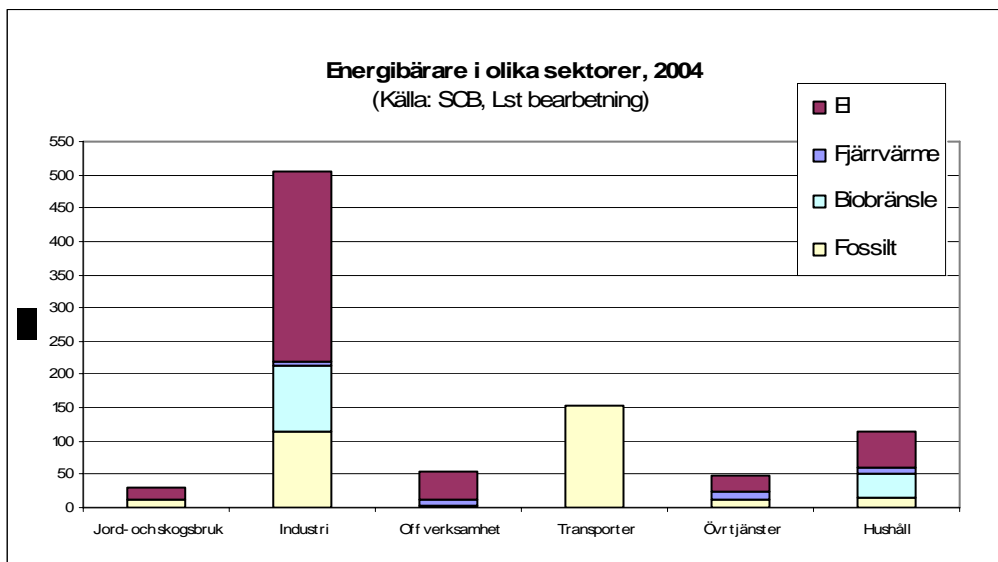
Den energi vi använder inom kommunen är till största delen producerad utanför kommunen. En knapp 1/3 produceras inom kommunen från förnyelsebara källor i form av vattenkraft, fjärrvärme och vid eldning av biobränslen inom industrin och i hushållen.

I figur 1 och i figur 2 redovisas den energi som slutligt använts i Sunne kommun fördelat på olika energibärare respektive fördelning av den slutligt använda energin i olika sektorer.

Figur 1

Av figuren ovan framgår att fossila bränslen utgör drygt en tredjedel, 35%, och inköpt el närmare hälften, 46%. Förnybara bränslen i form av biobränsle utgör 15% av tillförda bränslen. Jämfört med länet som helhet har vi framförallt en lägre andel biobränsle (länet 31%) och en högre andel el (länet 31%). Fossilbränsleandelen är någorlunda lika (länet 33%), liksom fjärrvärmens (länet 5%). Cirka 4% eller 33 GWh användes för omvandling till fjärrvärme.

Figur 2

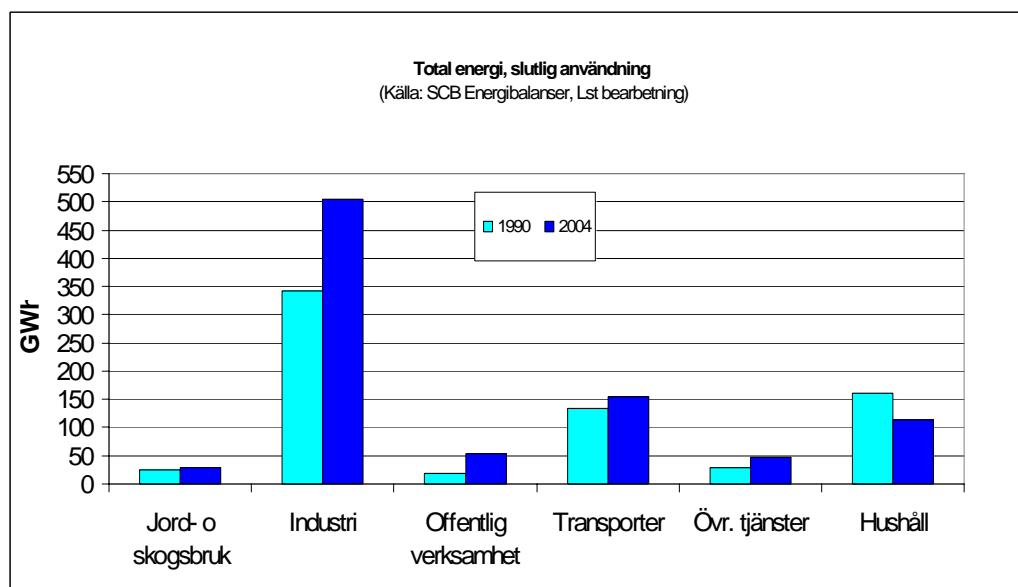
Uppdelat på slutliga användare står industrin för den i särklass största energianvändningen, följt av transporter. Inom industrin är elanvändningen hög på grund av att vi i kommunen har en elitensiv pappersmassaindustri. Även hushållen har förhållandevis hög elanvändning. När det gäller fossila bränslen är transporterna den största sektorn följt av industrin.

Energiutvecklingen i kommunen

Jämfört med 1990 har den tillförda energin hos slutanvändaren ökat från 710 till 904 GWh. En ökning kan ses inom alla sektorer utom hos hushållen som har en påtagligt minskad användning. Ökningen är mest påtaglig inom industrin och offentlig verksamhet (se figur 3 nedan).

En del av den energi som produceras förloras vid omvandling och distribution, dvs innan den når slutanvändaren i kommunen. Den totala tillförda energin år 2004 uppgick till 947 GWh varav 904 GWh nådde slutanvändaren. Från 1990 och framåt har förlusterna varierat mellan 3-5%.

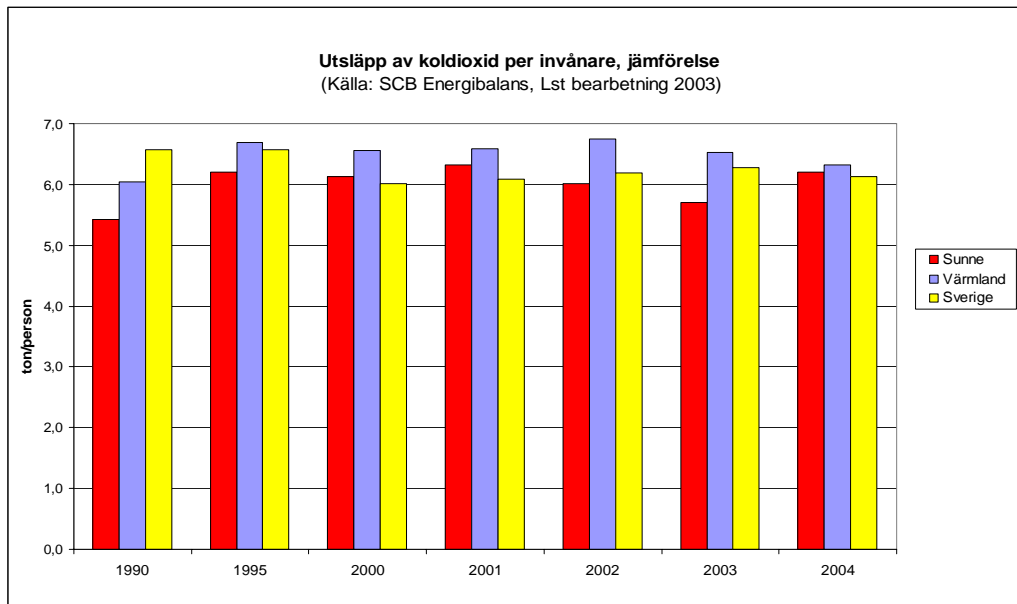
Jämfört med 1990 har andelen fossila bränslen minskat från 39 till 35%, trots en ökning i absoluta tal från 277 till 314 GWh. Andelen el har ökat från 44 till 46% medan biobränsleandelen (inkl fjärrvärme) har ökat från 17 till 19%.

Figur 3

3.4.2 Växthusgaser

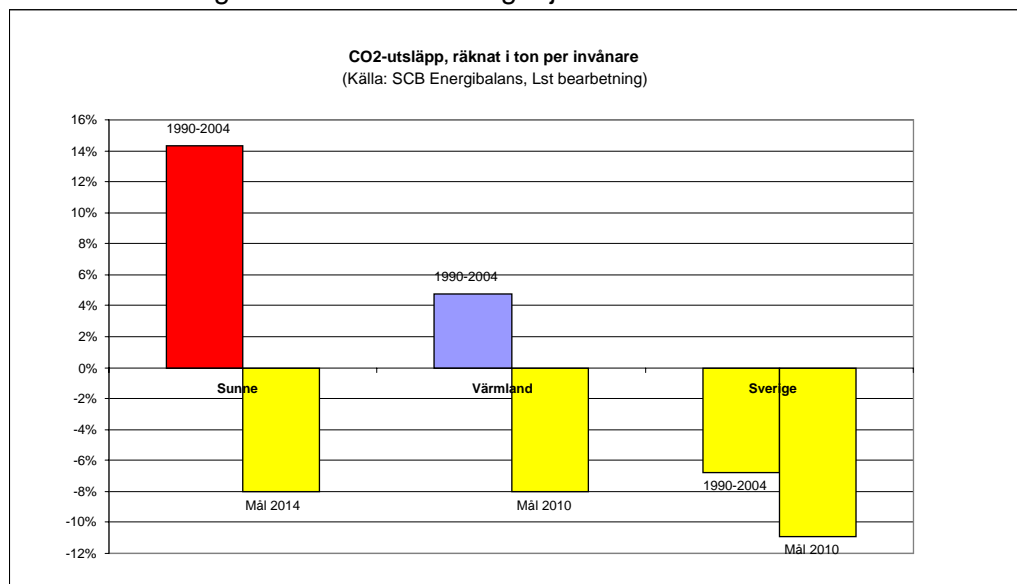
De totala utsläppen av växthusgaserna koldioxid, metan och lustgas i kommunen uppgick under år 2004 till 124 000 ton räknat som koldioxidekvivalenter¹. Utsläppen av enbart koldioxid uppgick till 84 000 ton. Utsläppen av växthusgaser per invånare i kommunen är högre jämfört med länet och riket. Förklaringen ligger i att vi har större utsläpp av metan och lustgas till stor del beroende på en omfattande djurhållning. Om man enbart ser till utsläpp av koldioxid är våra utsläpp per invånare jämförbara med länet och riket, se figur 4 nedan.

Figur 4

Nedanstående figur (figur 5) visar utsläppsökningen i procent per invånare 1990-2004. I Sunne har utsläppen ökat med 14,3% vilket kan jämföras mot länet (+4,8%) och riket (-6,8%). Figuren visar också gällande miljömål för Sunne, länet och riket.

De ökade utsläppen i kommunen härrör i huvudsak från industrin och transporter och i någon mån från offentlig verksamhet och övriga tjänster.

Figur 5

¹ Gemensam måttenhet för utsläpp av växthusgaser. Används för att beräkna den sammanlagda växthuseffekten av olika växthusgasutsläpp.

4 Lokala miljömål

Nedan redovisas 4 av de 16 miljömålen, översatta till lokal nivå och Sunne kommuns Klimatarbete. Sunne kommuns målsättning är att uppfylla de 4 nationella miljömålen som har koppling till klimatfrågan, *Begränsad Klimatpåverkan*, *Frisk Luft*, *Bara naturlig försurning* och *God bebyggd miljö*. De lokala delmålen för de 4 miljömålen redovisas nedan tillsammans med respektive miljömål.”

Begränsad klimatpåverkan. ”Halten av växthusgaser i atmosfären skall i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet skall uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sunne kommun har tillsammans med andra kommuner och aktörer ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.”

1. Utsläppet av koldioxid ska år 2014 inte överstiga 5,0 ton per invånare, och därmed vara 8 % lägre än år 1990.

Frisk luft ”Luften skall vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas i Sunne kommun”

2. Bensenhalten i gatumiljö som årsmedelvärde i Sunne centrum ska samtliga år understiga 3,0 mikrogram/m³.
3. Senast år 2013 ska halten av partiklar, PM10, i gatumiljö i Sunne centrum inte under något dygn överskrida 50 mikrogram/m³.

Bara naturlig försurning

”De försurande effekterna av nedfall och markanvändning skall underskrida gränsen för vad mark och vatten tål i Sunne kommun. Nedfallet av försurande ämnen skall heller inte öka korrosionshastigheten i tekniska material eller kulturföremål och byggnader inom Sunne kommun.”

4. År 2011 ska minst 90 % av kommunens och de kommunala bolagens tjänstebilar/leasingbilar vara miljöklassade enligt Vägverkets definition eller drivas med alternativbränsle.

God bebyggd miljö

”Städer, tätorter och annan bebyggd miljö skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden skall tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar skall lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.”

5. *År 2012 ska ingen kommunal fastighet ha en uppvärmning som baseras på fossila bränslen (exklusive effektoppar). Gäller även kommunala bolag.*
6. *År 2011 ska energiförbrukningen för uppvärmning av kommunens fastigheter ha minskat med minst 10% per m² bruksarea, jämfört med 2007. Gäller även kommunala bolag.*
7. *Elförbrukningen i kommunens fastigheter ska år 2011 vara minst 10% lägre än år 2007 (mått: kWh per m² bruksarea). Gäller även kommunala bolag.*

5 Handlingsplan

Här redovisas de åtgärder som Sunne kommun avser att genomföra under perioden 2009-2014 för att nå de uppsatta målen. Åtgärderna är så långt möjligt konkreta och uppföljningsbara och utgör det huvudsakliga klimatarbetet under programperioden.

ÅTGÄRDER STRATEGISKT ARBETE	ANSVAR	SAMARBETE/ AKTÖR	GENOMFÖRANDE	KLART DATUM
Organisation, kunskap och kommunikation				
Bibehålla och utveckla kompetensen inom Sunne kommun som förvaltning genom kontinuerliga utbildningar inom Klimat-, miljö- och energiområdet för berörd personal och politiker.	Resp nämnd	Arbetsgruppen Klimatplanen, extern aktör	Hela perioden	
Söka olika lämpliga former av ekonomiskt stöd och samarbetsformer för klimat- och energiprojekt (tex LIFE +, CIP, Intelligent Energi Europa 2 m. fl)	KS	Miljöstrateg	Hela perioden	
Delta i Energimyndighetens program Uthållig kommun enligt beslut KS –beslut. Aktuella Temaområden tex Fysisk planering, Energieffektiva fastigheter.	KS	Miljöstrateg, KsAu, MBN beredningen kommunala bolag	2009-2011	
Tillhandahålla gratis och opartisk Klimat- transport och energirådgivning för kommuninvånare, organisationer och småföretag. Arbeta med lönsam energieffektivisering i kommunala fastigheter.	KS	Klimat- och energirådgivare	Hela perioden	
Ta fram energistatistik (kWh/m ²) för värme resp el för kommunala fastigheter uppdelade på olika typer av lokaler (Se lokaltyper i Förvaltningsnyckeln 2006)	KS	Tekniska enheten	2009	
Informera via kommunens hemsida och via media om Klimatplanen, program Uthållig kommun, handlingsprogrammets pågående åtgärder samt resultatet av slutförda åtgärder.	KS	Informatör	Hela perioden	
Utvärdering				
Genomföra en årlig utvärdering av utförda åtgärder i Klimatplanen	KS	Miljöstrateg, Arbetsgruppen för Klimatplanen	Hela perioden	
Genomföra en slutlig utvärdering av samtliga åtgärder i Klimatplanen vid programperiodens slut.	KS	Miljöstrateg, Arbetsgruppen för Klimatplanen	Hela perioden	
Nyckeltal för Klimat och energi med redovisning årligen (i kommunens miljöredovisning/bokslut). Se rubrik 2.3 uppföljning. Nyckeltal för energiförbrukning värme och el jämförs med Förvaltningsnyckeln 2006.	KS	Miljöstrateg, Arbetsgruppen för Klimatplanen	Hela perioden	
ÅTGÄRDER MILJÖMÅL				
Begränsad klimatpåverkan				
Upphandla och välja 100% miljömärkt el (t.ex Naturskyddsföreningens Bra miljöval) till kommunen som förvaltning inkl. de kommunala bolagen	KS	Upphandl. strateg	2009 och hela perioden	
Undersöka möjligheterna med en gemensam upphandlingscentral för varor till kommunal verksamhet	KS	Upphandl. strateg	2009	
Tillsynsmyndigheten (Miljöenheten) begär in årsrapporter med bl. a energianvändning från	MBN	Miljöenheten	2009 och hela perioden	

anmälningspliktiga verksamheter				
Tillsynsmyndigheten (Miljöenheten) fokuserar tillsynen av miljöfarliga verksamheter på klimatpåverkan och energianvändning	MBN	Miljöenheten	2009 och hela perioden	
Plan – och bygglovsenheten fokuserar även på energifrågan vid bygglovsgivning	MBN	Plan- och bygglovsenheten	2009 och hela perioden	
Upphandla livsmedel till skolor, skolverksamhet, förskolor osv som är lokalproducerade och uppfyller kriterierna för KRAV. Mål för KRAV –produkter eller motsvarande är 100% av utbudet och målet för lokalproducerat är ökande andel varje upphandlingsomgång.	KS	Upphandl. Strateg. Kostchef, BIN	Hela perioden	
Frisk Luft				
Ta fram en åtgärdsplan för att minska partiklar i luft	MBN	Vägverket	2010	
Upphandla Transporter för upphandlade varor till kommunen som förvaltning inkl. de kommunala bolagen.	KS	Upphandl. strateg	Hela perioden	
Öka gång- och cykeltrafiken i tätorten, beteendeförändringar genom tex Projekt "Cykla i Sagolika Sunne".	KS	Tekniska enheten	Hela perioden	
Utöka och förbättra gång –och cykelvägnätet i tätorten Sunne med närområden .	KS	Tekniska enheten	Hela perioden	
Avsätta ekonomiska resurser för att driva projektet "Cykla i Sagolika Sunne" eller motsvarande vidare.	KS	Tekniska enheten	Hela perioden	
Köpa in flera tjänstecyklar	KS	Tekniska enheten	2010	
Luftmätningar av partiklar och VOC (flyktiga organiska kolväten) inkl. bensen i Sunne tätort.	MBN	Miljöenheten	Hela perioden	
Bara naturlig försurning				
Upphandla fordon, tjänstebilar/leasingbilar till kommunen som förvaltning och de kommunala bolagen enligt Vägverkets definition på miljöbilar, enligt lagen (2001:1080) om motorfordons avgasrening och motorbränslen.	KS	Upphandl. strateg	Hela perioden	
Tillsynsmyndigheten (Miljöenheten) fokuserar tillsynen av miljöfarliga verksamheter på klimatpåverkan/energianvändning och kväveoxider samt fossila svaveloxider.	MBN	Miljöenheten	2009 och hela perioden	
God bebyggd miljö				
Arbeta fram en Vindkraftplan, antagen av KF. Vindkraftplanen visar lämpliga områden för vindkraftexploatering. Vindkraftplanen utgör del i Översiktsplanen.	KS	Konsult, Miljöstrateg, KsAu, MBN beredningen	2009- 2010	
Minst ett byggnadsprojekt skall genomföras med så kallad passiv teknik. Med passiv teknik, "passivhus", avses fastigheter anpassade till "Kravspecifikation för passivhus i Sverige- energieffektiva byggnader 2007:1, Energimyndighetens program för passivhus och lågenergihus version 2007:1" Vid samtliga större kommunala byggprojekt skall miljö- och energifrågan belysas i ett tidigt skede internt.	KS	Konsult, Miljöstrateg, Arbetsgruppen Klimatplanen, Planenheten	Hela perioden	

Utreda förutsättningar och formalisera ett lokalt energi- miljö och klimatråd i kommunen.	KS	Miljöstrateg	2009	
Energikartera kommunens fastighetsbestånd med förslag på lämpliga lönsamma lösningar på energieffektivisering ur ett helhetsgrepp.	KS	Konsult, Kommunala bolag, Arbetsgruppen för energi	2009-2010	
Genomföra lönsamma energieffektiviseringar inom kommunens fastighetsbestånd utifrån energikarteringen tex genom EPC (Energy Performance Contracting)dvs. Funktionsupphandling med driftansvar och prestandagaranti. Även alternativa energilösningar tex. sol, vind och biobränsle skall efterfrågas i EPC eller i energieffektiviseringsarbetet.	KS	Konsult, Kommunala bolag, Arbetsgruppen för energi	Hela perioden	

BILAGA 1

Innehållsförteckning:

1	Internationella, nationella och regionala miljömål	1
1.1	Internationella miljömål.....	1
1.2	Nationella miljömål	1
1.3	Regionala miljömål.....	3
1.3.1	Begränsad klimatpåverkan.....	3
1.3.2	Frisk luft.....	3
1.3.3	Bara naturlig försurning.....	4
1.3.4	God bebyggd miljö	5

1 Internationella, nationella och regionala miljömål

1.1 Internationella miljömål

1992 lade FN:s generalförsamling fram en klimatkonvention vid FN:s stora konferens om miljö- och hållbar utveckling i Rio de Janeiro. I konventionen uttalas det att det slutgiltiga målet är att "stabilisera halterna av växthusgaser i atmosfären på en nivå som förhindrar att mänsklig verksamhet påverkar ekosystemet på ett farligt sätt".

Nästa steg togs 1997 genom Kyotoprotokollet. Protokollet specificerar mål för begränsning av utsläpp under perioden 2008-2012. Totalt är målet ca 5 % minskade utsläpp jämfört med 1990 års nivåer för de industriländer som undertecknat protokollet.

Vid Europeiska rådets toppmöte i Bryssel våren 2007 enades EU:s stats- och regeringschefer om följande klimatmål:

Utsläppen av växthusgaser ska minska med 20 % till år 2020 - vid en internationell överenskommelse åtar sig EU att höja målet till 30 %.

År 2020 ska 20 % av EU:s energikonsumtion komma från förnyelsebara källor och andelen biodrivmedel ska vara 10 procent. Mål om 20 % energieffektivisering till år 2020.

1.2 Nationella miljömål

Regeringens mål för energipolitiken är att på kort och lång sikt trygga tillgången på el och annan energi på med omvärlden konkurrenskraftiga villkor. Energipolitiken ska skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning med låg negativ inverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt uthålligt samhälle. Riktlinjerna för energipolitiken ges i regeringens energiproposition från 2002 och några viktiga punkter är:

- Energipolitiken ska utformas så att energimarknaderna ger en säker tillgång på energi – el, värme, bränslen och drivmedel – till rimliga priser.
- Landets elförsörjning ska tryggas genom ett energisystem som grundas på varaktiga, helst inhemska och förnybara, energikällor och en effektiv energianvändning.
- Kärnkraften ska ersättas med effektivisering av elanvändningen, konvertering till förnybara energislag och miljömässigt acceptabel elproduktionsteknik.
- Användningen av fossila bränslen bör hållas på en låg nivå. Naturgasen är det fördelaktigaste fossila bränslet och det befintliga naturgasnätet bör utnyttjas.

Mer information finns i proposition 2001/02:143 Samverkan för en trygg, effektiv och miljövänlig energiförsörjning.

Riksdagen har beslutat om 16 nationella miljö kvalitetsmål. De beskriver den kvalitet och det tillstånd för Sveriges miljö, natur- och kulturreсурser som är ekologiskt hållbara på lång sikt. Miljö kvalitetsmålen syftar till att främja människors hälsa, värna om den biologiska mångfalden och natur miljön, ta till vara kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena, bevara ekosystemens långsiktiga produktionsförmåga samt trygga en god hushållning med naturresurserna.

Det övergripande målet för miljöarbetet i Sverige är att lösa de stora miljöproblemen till nästa generation. De av riksdagen 16 antagna målen för miljö kvalitet är :

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Giffri miljö
5. Skyddande ozonskikt
6. Säker strålmiljö
7. Ingen övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
11. Myllrande våtmarker
12. Levande skogar
13. Ett rikt odlingslandskap
14. Storslagen fjällmiljö
15. God bebyggd miljö
16. Ett rikt växt- och djurliv

I målen stadgas den kvalitet och det tillstånd för Sveriges miljö, natur- och kulturreсурser som är ekologiskt hållbara på lång sikt. De mål som mera direkt berör energisektorn är de mål som är markerade med orange färg dvs.

Begränsad klimatpåverkan – genom utsläpp av växthusgaser, främst koldioxid

Frisk luft – främst genom utsläpp av svaveldioxid, kväveoxider, stoft och kolväten

Bara naturlig försurning – främst genom utsläpp av svaveldioxid och kväveoxider

God bebyggd miljö – berörs indirekt genom fysisk planering, hållbara lokala energisystem, resurshushållning och lokala kretslopp.

Samlad information om miljö målen finns i portalen Sveriges miljö mål www.miljomal.nu

1.3 Regionala miljömål

Landets länsstyrelser har fått i uppdrag att regionalt anpassa miljömålen till regionala förutsättningar. Miljömålen för Värmlands län har under 2007 reviderats med utgångspunkt från de gällande nationella miljömålen. De reviderade målen finns i "Miljömål för Värmlands län, Reviderade mål 2008, publ.nr 2008:2. Nedan följer en redogörelse för de 4 regionala reviderade miljömålen med delmål som är aktuella för Sunne kommuns Klimatplan.

1.3.1 Begränsad klimatpåverkan

Begränsad klimatpåverkan. "Halten av växthusgaser i atmosfären skall i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet skall uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås."

På regional nivå har följande delmål tagits fram för att målet om begränsad klimatpåverkan ska nås:

1. Minskade utsläpp av koldioxid

Utsläppen av koldioxid ska år 2010 inte överstiga 1 500 kton, och därmed vara 12 % lägre än år 1990.

2. Minskade utsläpp av växthusgaser

Utsläppen av växthusgaserna koldioxid, metan och lustgas ska år 2010 inte överstiga 1 900 kton, och därmed vara 11 % lägre än år 1990.

3. Minskade utsläpp av koldioxid per invånare

Utsläppet av koldioxid ska år 2010 inte överstiga 5,5 ton per invånare, och därmed vara 8 % lägre än år 1990.

4. Minskade utsläpp av växthusgaser per invånare

Utsläppen av växthusgaserna koldioxid, metan och lustgas ska, mätt som koldioxidekvivalenter, år 2010 inte överstiga 7,0 ton per invånare, och därmed vara 7 % lägre än år 1990.

1.3.2 Frisk luft

Frisk luft "Luften skall vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas"

1. Halten av svaveldioxid

Halten 5 mikrogram/m³ för svaveldioxid som årsmedelvärde ska vara uppnådd i samtliga kommuner år 2010.

2. Halter av kvävedioxid

Halterna 60 mikrogram/m³ som timmedelvärde och 20 mikrogram/m³ som årsmedelvärde för kvävedioxid skall i huvudsak underskridas år 2010. Timmedelvärdet får överskridas högst 175 timmar per år.

3. Halten marknära ozon

Halten marknära ozon skall inte överskrida 120 mikrogram/m³ som åtta timmars medelvärde år 2010.

4.1. Minskade utsläpp av flyktiga organiska ämnen exklusive metan

År 2010 skall utsläppen av flyktiga organiska ämnen exklusive metan (NMVOC) inte överstiga 7 000 ton.

4.2. Minskade utsläpp av flyktiga organiska ämnen exklusive metan, metanol och etanol

År 2010 skall utsläppen av flyktiga organiska ämnen (NMVOC) exklusive metanol och etanol inte överstiga 5 000 ton.

5. Minskade halter av partiklar

Halterna 35 mikrogram/ m³ som dygnsmedelvärde och 20 mikrogram/ m³ som årsmedelvärde för partiklar (PM10) skall underskridas år 2010. Dygnsmedelvärdet får överskridas högst 37 dygn per år. Halterna 20 mikrogram/ m³ som dygnsmedelvärde och 12 mikrogram/ m³ som årsmedelvärde för partiklar (PM2.5) skall underskridas år 2010. Dygnsmedelvärdet får överskridas högst 37 dygn per år.

6. Minskade halter av benso(a)pyren

Halten 0.3 nanogram/ m³ som årsmedelvärde för benso(a)pyren skall i huvudsak underskridas år 2015.

1.3.3 Bara naturlig försurning

Bara naturlig försurning

"De försurande effekterna av nedfall och markanvändning skall underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen skall heller inte öka korrosionshastigheten i tekniska material eller kulturföremål och byggnader."

Nedan anger de delmål som har anknytning till Klimatplanen.

3.1. Minskande totalt utsläpp av svaveldioxid

De totala utsläppen av svaveldioxid ska år 2010 inte överstiga 1 500 ton. Utsläppsmålet ska uppnås utan att användningen av biobränsle begränsas.

3.2. Minskande utsläpp av fossilt svaveldioxid

Utsläppen av svaveldioxid, som inte kommer från användning av biobränsle, ska år 2010 inte överstiga 1 000 ton.

4. Minskande utsläpp av kvävedioxid

Utsläppen av kväveoxider i Värmlands län ska år 2010 inte överstiga 6 000 ton.

1.3.4 God bebyggd miljö

God bebyggd miljö

”Städer, tätorter och annan bebyggd miljö skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden skall tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar skall lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.”

Nedan anger de delmål som har anknytning till Klimatplanen.

1. Planeringsunderlag

Senast år 2010 ska fysisk planering och samhällsbyggande grundas på program och strategier för:

- hur ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur kan åstadkommas så att transportbehovet minskar och förutsättningarna för miljöanpassade och resurssnåla transporter förbättras,
- hur kulturhistoriska och estetiska värden ska tas till vara och utvecklas,
- hur grön- och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden ska bevaras, vårdas och utvecklas för såväl natur- och kulturmiljö som friluftssändamål, samt hur andelen hårdgjord yta i dessa miljöer fortsatt begränsas,
- hur energianvändningen ska effektiviseras för att på sikt minskas, hur förnyelsebara energiresurser ska tas till vara och hur utbyggnad av produktionsanläggningar för fjärrvärme, solenergi, biobränsle och vindkraft ska främjas.
-

5. Utnyttjande av avfall som resurs och minimering av risker

Den resurs som avfall utgör ska tas tillvara i så hög grad som möjligt samtidigt som påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras. (tex genom minskade avfallsmängder, ökad materialåtervinning, återvinning av matavfall och återföring av fosfor från avlopp till åkermark.)

6. Energianvändning m.m. i byggnader

Miljöbelastningen från energianvändningen i bostäder och lokaler minskar och är lägre år 2010 än år 1995. Detta ska ske bl a genom att den totala energianvändningen effektiviseras för att på sikt minska samt att andelen energi från förnybara energikällor ökar.